

© Claus Bjørn Larsen for Roskilde Kommune

Landsplanredegørelsens politiske budskaber

Vækst, grøn omstilling og udvikling i hele landet

Det er regeringens mål at øge dansk økonomis langsigtede vækstmuligheder. Der er allerede taget vigtige skridt, ikke mindst gennem en omfattende reformdagsorden. Men dansk økonomi er fortsat udfordret. Vores produktivitet og konkurrenceevne skal forbedres. Der investeres ikke nok i danske virksomheder, og der bliver ikke skabt nok private arbejdspladser.

Samtidig med at der skabes bedre rammer for vækst, skal der arbejdes for en grøn omstilling. Smarte løsninger skal sikre, at ressourcer udnyttes på en bæredygtig og effektiv måde, og danske virksomheder kan drage fordel af de vækst- og eksportmuligheder, der er i de globale udfordringer inden for klima og miljø.

Den generelle udvikling i vækstvilkårene i Danmark dækker over en række regionale forskelle. Overordnet følger regionerne den samme udvikling henover konjunkturerne. Det gælder særligt de vækstvilkår, der relaterer sig til befolkningskoncentration.

Der er i de seneste år sket en befolkningskoncentration omkring de største byer, mens der er en tendens til, at områder uden en større by har tabt terræn.

Forskellene i befolkningskoncentration har bl.a. betydning for virksomhedernes muligheder for at rekruttere specialiseret arbejdskraft, hvilket er vigtigt i flere erhverv. Landdistrikter rummer andre vækstpotentialer bl.a. som følge af de ressourcer, der findes i naturen. For at skabe vækst i Danmark skal potentialerne i både byer og landdistrikter realiseres.

Hvad vil regeringen gøre?

Regeringen har i foråret 2013 indgået brede aftaler om Vækstplan DK. Vækstplan DK skaber bedre rammer for danske virksomheder og grobund for øget beskæftigelse – både her og nu og i de kommende år. Med aftalerne styrkes danske virksomheders konkurrenceevne og bidrager dermed også til at sikre, at Danmark ikke går glip af vigtige nye arbejdspladser, når opsvinget kommer.

For at styrke vækstvilkårene på erhvervsområder, hvor danske virksomheder har international konkurrencekraft, har regeringen nedsat otte vækstteams. Det gælder områderne: Det Blå Danmark, kreative erhverv og design, vand, bio og miljøløsninger, sundheds- og velfærdsløsninger, energi og klima, fødevarer, turisme og oplevelsesøkonomi samt Informations- og Kommunikationsteknologi og digital vækst. Syv ud af otte vækstteams har på nuværende tidspunkt afleveret deres anbefalinger til regeringen. Som opfølgning på arbejdet i de enkelte vækstteams vil regeringen udarbejde konkrete vækstplaner for de enkelte erhvervsområder, som regionale og lokale aktører kan være med til at udmønte. Vækstplanerne vil således bidrage til at understøtte den regionale vækst og erhvervsudvikling. Regeringen har på nuværende tidspunkt offentliggjort fem vækstplaner (Det Blå Danmark, Kreative erhverv og design, Vand, bio og miljøløsninger, Sundheds- og velfærdsløsninger samt Energi og klima), hvor der indgår en række konkrete initiativer og løsninger, som bidrager til at styrke vækstvilkårene i de internationalt konkurrenceudsatte erhverv. De resterende vækstplaner vil blive offentliggjort i løbet af 2013 og i begyndelsen af 2014.

Regeringen vil i regionalpolitikken understøtte den regionale vækst og erhvervsudvikling ved at styrke samarbejdet mellem den nationale, regionale og lokale indsats for vækst og erhvervsudvikling. De regionale vækstfora har ansvaret for erhvervsudvikling i regionerne og indstiller for 2007-2013 ca. 1 mia. kr. om året, der kan fremme vækst og skabe flere jobs i regionerne baseret på hver regions særlige udfordringer og styrker. Regeringen har i maj og juni 2013 indgået regionale vækstpartnerskaber med de regionale vækstfora. For EU budget perioden 2014 – 2020 er regeringen ved at strømlinje rammerne i dialog med en bred kreds af interessenter.

Alle Folketingets partier indgik den 26. juni 2013 en aftale om rammer for justering af kommunalre-

© COLOURBOX

formen. Aftalen er baseret på regeringens udspil til justering af kommunalreformen "Bedre kvalitet og samarbejde – Opfølgning på evaluering af kommunalreformen", som blev fremlagt den 1. juni 2013. Initiativerne skal bidrage til en smidigere og mere effektiv offentlig sektor med et tættere og mere velfungerende samarbejde mellem kommuner, regioner og stat. Borgere og virksomheder skal i højere grad opleve en sammenhængende offentlig sektor med gnidningsfrie overgange mellem myndighederne. Aftalen omfatter sundhedsområdet, de specialiserede social- og undervisningstilbud, miljøområdet, erhvervsudvikling samt regionernes styrelsesforhold.

Mobilitet og vækst i samfundet bliver i høj grad understøttet af en god og velfungerende transportsektor. Regeringen har derfor sammen med en række partier i Folketinget sat en række tiltag i gang, der skal forbedre mobiliteten og samtidig sikre en grønnere transport. Det handler om at udvikle den kollektive trafik og understøtte cyklismen. Og det handler om at forbedre vejnettet der, hvor der er størst behov for det.

Som aftalt i Aftale om harmonisering af beskatningen i Nordsøen af 17. september 2013 vil regeringen sammen med aftaleparterne (Enhedslisten og Dansk Folkeparti) afsætte et merprovenu på ca. 28,5 mia. kr. som følge af aftalen om kollektiv trafik til størst mulig gavn for danskerne gennem etablering af Togfonden DK. Med Togfonden DK gennemføres massive investeringer i nye skinner, hurtigere forbindelser og elektrificering af størstedelen af det danske jernbanenet. Der er tale om den største forbedring for de danske togpassagerer siden åbningen af Storebæltsforbindelsen i 1997. Med aftalen realiseres visionen om en topmoderne

jernbane, hvor togturen kun tager en time mellem Esbjerg-Odense, Aalborg-Aarhus, Aarhus-Odense og Odense-København. Danmark bindes dermed bedre sammen. Danskerne vil spare tid. Ikke kun de passagerer, som rejser mellem de største byer. Effekterne af de hurtigere forbindelser vil takket være en smartere tilrettelæggelse af køreplanerne med prioriterede korrespondancer til mindst 25 byer med korte skiftetider sprede sig til hele landet og kommer dermed også rejsende til gode uden for de store byer.

Bedre og mere uddannelse og forskning er afgørende for at sikre vækst og velstand i fremtiden. Det er derfor regeringens mål, at mindst 95 pct. af alle unge gennemfører mindst en ungdomsuddannelse i 2015. Det er samtidig målet, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse i 2020, og at 25 pct. af en ungdomsårgang skal have en lang videregående uddannelse i 2020.

For at sikre de bedste rammer, også i fremtiden, er det regeringens målsætning, at ungdomsuddannelser skal være tilgængelige i alle dele af landet. Campusdannelser og fusioner mellem institutioner inden for ungdomsuddannelserne kan anvendes til at understøtte denne målsætning. Undervisningsministeriet understøtter eksempelvis campus- og fusionsdannelser gennem rådgivning til de institutioner, som overvejer sådanne institutionelle forandringer.

Regeringen vil nedsætte et udvalg, som skal udarbejde forslag til en taxameterreform, der bl.a. skal tage højde for uddannelsesstedernes forskellige geografiske og sociale udfordringer. Det vil bl.a. forbedre uddannelsesdækningen i yderområderne.

Der er sket en betydelig vækst i antallet af studerende på de videregående uddannelser de senere år. Samlet set har 63.525 fået plads ved enten et universitet, en professionshøjskole, et erhvervsakademi eller ved en af landets kunstneriske eller maritime uddannelser. Det er 4 pct. flere end i 2012, hvor der også blev sat rekord. Væksten i optaget gennem de seneste år gælder for hele landet. I de seneste to år har væksten været særlig høj uden for de største uddannelsesbyer, København og Aarhus. Bl.a. Aalborg Universitet har haft succes med at etablere et tæt samarbejde om universitetets uddannelses-, forsknings- og innovationsaktiviteter med kommune, region, Nordjyllands erhvervsliv og øvrige videregående uddannelsesin-

stitutioner. Aalborg Universitet og Syddansk Universitet arbejder desuden i høj grad for at få fat i unge fra områder, hvor der ikke er så stor tradition for at tage en videregående uddannelse. Det gør de gennem forskellige rekrutteringsstrategier og ved at etablere regional tilstedeværelse i f.eks. Esbjerg, Kolding, Slagelse mv.

Regeringen har i december 2012 præsenteret en national innovationsstrategi. Strategien skal sikre, at offentlige investeringer i forskning, innovation og uddannelse i højere grad omsættes til nye løsninger på samfundsudfordringer samt vækst og jobskabelse i erhvervslivet. Bl.a. skal det blive mere enkelt og fleksibelt for landets mange små og mellemstore virksomheder at deltage i innovationsprojekter.

Regeringen og KL er enige om, at der er brug for at skabe de bedst mulige rammebetingelser for vækst og erhvervsudvikling gennem bl.a. effektiv virksomhedsrettet sagsbehandling, god infrastruktur mv. i kommunerne. Der igangsættes derfor et arbejde, som skal identificere 'best practice' på tværs af kommunerne, og som skal afskaffe regler, der unødigt begrænser kommunernes muligheder på området. Arbejdet ser også på de forenklingsforslag, som Virksomhedsforum for enklere regler kommer med.

Det er regeringens opfattelse, at brede samarbejder mellem kommuner, regioner og interessenter kan bruges til at fremme en udvikling. Med henblik på at belyse byregioners betydning i en nordisk sammenhæng, deltager Miljøministeriet i det nordiske projekt om byregioner.

Forventninger til regionernes og kommunernes planlægning

Regionerne skal i dag i den regionale udviklingsplan beskrive den ønskelige udvikling for regionens byer, landdistrikter og udkantsområder. Evalueringen af kommunalreformen peger på, at den regionale udviklingsplan indholdsmæssigt har levet op til lovgivningen, men ikke har tilstrækkelig gennemslagskraft.

Regeringen vil derfor samle den regionale udviklingsplan og den regionale erhvervsudviklingsstrategi i en ny regional vækst- og udviklingsstrategi. Målet er i endnu højere grad at skabe fundamentet for en sammenhængende indsats for vækst og udvikling i regionerne.

Kommunerne har mulighed for, som det blandt andet er sket på Fyn, at indgå i samarbejder om strategisk udviklingsplanlægning for områder, hvor det findes relevant.

Kommuner kan se bosætning af pendlere som en mulighed for byer og egne, som ikke ligger for langt fra de største byer. For byer og egne i større afstand fra de største byer må hovedprioriteringen være lokal erhvervsudvikling.

Danmark i en nordisk og europæisk kontekst

Den stigende økonomiske sammenfletning i Europa sætter en fælles regulering på dagsordenen. Territorial samhørighed er med Lissabontraktaten fra 2009 blevet et mål for EU. Det er vigtigt for væksten, at det ene land ikke planlægger, så aktiviteterne i landet kan komme i konflikt med tiltag i de andre lande. Det kræver et samarbejde om planpolitikken, som fremmer en helhedsorienteret udvikling i Europa.

EU har som global aktør indflydelse på politik, som skal modvirke klimaforandringer. EU-Kommissionen har som mål, at tempoet i væksten af byernes areal skal falde. Herved vil byerne modernisere og genanvende ældre erhvervsområder bl.a. ved at opstille mål for areal som en ressource, der skal forvaltes bæredygtigt.

OECD beskriver i en analyse fra 2009, at København er under pres i den internationale konkurrence mellem storbyer om investeringer og erhvervsudvikling. Problemet påvirker hele Danmark, da vækst i hovedstaden er vigtig for væksten i hele landet.

i Sønderjylland og i Øresundsområdet er der et betydeligt samarbejde over grænsen, og kommuner og regioner samarbejder med deres modparter i Tyskland og Sverige. Der samarbejdes også på tværs af Kattegat og Skagerrak.

Bygningen af den faste Femern Bælt-forbindelse vil yderligere understøtte det grænseregionale samarbejde med Tyskland.

Hvad vil regeringen gøre?

Regeringen vil i regi af Nordisk Ministerråd arbejde for, at der i det nordiske samarbejde sættes fokus på den fysiske planlægnings bidrag til at styrke de store byers placering i de internationale netværk,

© COLOURBOX

og at der sættes fokus på muligheden for at styrke en overførsel af viden.

Regeringen vil styrke samarbejdet mellem landene ved Østersøen og Nordsøen. Et samarbejde mellem områdets større byer vil kunne styrke områdets placering i et internationalt perspektiv.

Regeringen har allerede iværksat initiativer, som skal sikre, at Danmark nationalt, regionalt og lokalt er parat til at udnytte de vækst- og beskæftigelsesmuligheder, som etableringen af den faste forbindelse over Femern Bælt vil skabe. Regeringen indgik i første halvår af 2012 regionale vækstpartnerskaber med Vækstforum Sjælland og Vækstforum Hovedstaden, hvor der indgår et initiativ om at udarbejde en Femern Bælt vækststrategi, der skal sikre, at vækstpotentialet i forbindelse med den kommende Femern Bælt-forbindelse udnyttes. Erhvervs- og Vækstministeriet leder dette arbejde i samarbejde med Region Sjælland og Region Hovedstaden.

Regeringen besluttede endvidere i maj 2012 at nedsætte en arbejdsgruppe på embedsmandsniveau, der kan fungere som koordinator for henvendelser af tværgående karakter i relation til etableringen af den faste forbindelse over Femern Bælt. Arbejdsgruppen fungerer frem til fremsættelsen af et forslag til anlægslov for Femern Bælt-forbindelsen og tilhørende landanlæg. Ifølge Femern A/S's tidsplan forventes et forslag til anlægslov at kunne fremsættes i Folketinget i slutningen af 2014.

Det er en generel trend, at landets videregående uddannelsesinstitutioner og universiteter i øget omfang dyrker samspillet mellem by, viden og

erhverv. I København vil der bl.a. i lyset af den internationale konkurrence på forsknings- og uddannelsesområdet, i de kommende år blive foretaget historisk store offentlige investeringer i den del af hovedstaden, der hedder Vidensbydel Nørre Campus. Bydelen er en af Europas største koncentrationer af uddannelse og forskning inden for farmaci, sundhedsvidenskab og naturvidenskab og er central i forhold til at kunne tiltrække internationale studerende og forskere. 30.000 studerende og ansatte har deres daglige gang på vidensinstitutionerne, der er flettet sammen med Københavns mangfoldighed af boligkvarterer, erhvervsområder, veje, parker og pladser. Ændringerne involverer Københavns Universitets nye byggerier, herunder Niels Bohr Science Park og Panum-komplekset, Rigshospitalets udvidelser, samling af Professionshøjskolen Metropols sundhedsfaglige uddannelser, Københavns Biocenter samt Copenhagen Bio Science Park (COBIS). Samtidigt linkes bydelen til resten af hovedstaden gennem en ny højklasse busforbindelse og Metroens Cityring, og der arbejdes med udvikling af nærliggende kvarterer. Ved DTU Risø Campus nord for Roskilde etableres en forsker- og erhvervspark med mulighed for 5.000 arbejdspladser inden for cleantech erhverv.

Forventninger til regionernes og kommunernes planlægning

Regeringen opfordrer regioner og kommuner til i samarbejde med deres partnere at understøtte den erhvervsmæssige nytte af Interreg-programmerne for Østersøen, Nordsøen og af programmerne for de grænseregionale samarbejder.

Øresundskomiteen udarbejdede i 2010 i samarbejde med regionerne den Øresundsregionale Udviklingsstrategi. Visionen for Øresundsområdet kan følges op på begge sider af Sundet, bl.a. ved at regionale og kommunale myndigheder bidrager til at skabe gunstige rammebetingelser i området.

De mange funktionelle bånd på tværs af den dansk-tyske grænse kan følges op med en fælles udviklingsplanlægning.

Grøn omstilling, klimatilpasning, ressourcer og grøn energi

Det er regeringens mål, at Danmark skal være et samfund, som bruger naturens ressourcer på en bæredygtig og konkurrencedygtig måde. Den

grønne vækst skal forene fordelene ved et bedre miljø med stigende vækst og beskæftigelse.

Regeringen ønsker, at energi- og miljøteknologi skal være et af de områder Danmark satser på i fremtiden og blive et udstillingsvindue ud mod verden. Danmark har allerede styrkepositioner på områder som vedvarende energi, genanvendelse af ressourcer, vandteknologi, luftforurening mv.

De stigende verdensmarkedspriser på naturressourcer udfordrer den økonomiske vækst, men rummer samtidig muligheder for udvikling. Når Danmark går foran med en ambitiøs grøn omstilling, bør det sikres, at de erhvervs- og vækstpolitiske rammer er på plads, så omstillingen kan føre til erhvervsudvikling og nye grønne job i hele Danmark.

Regeringen ønsker, at indsatsen for klimatilpasning giver klare rammer og nye værktøjer til kommunerne for at imødegå konsekvenserne af klimaforandringerne.

Vi skal også bidrage til at gøre klimaforandringerne mindre ved at begrænse udslippet af drivhusgasser. Regeringen har som mål, at Danmarks udslip af drivhusgasser i 2020 skal være reduceret med 40 pct. i forhold til niveauet i 1990.

Der er i Danmark gjort en betydelig indsats for at øge forbruget af vedvarende energi, så det kan erstatte brugen af kul, olie og gas. Produktionen af vedvarende energi vokser år for år. I 2010 var forbruget af vedvarende energi godt og vel fordoblet fra år 2000. Vindmøller og biomasse har givet vigtige bidrag hertil. I 2010 dækkede vedvarende energi godt 20 pct. af det samlede energiforbrug.

© COLOURBOX

I 1990 var andelen godt 6 pct. For fortsat at understøtte denne udvikling har regeringen sat sig som mål, at halvdelen af Danmarks traditionelle el-forbrug i 2020 skal komme fra vindkraft. Lige som hele energiforsyningen skal være baseret på vedvarende energi i 2050.

Den grønne omstilling af økonomien vil kræve innovationer af mange slags. Teknologien skal udvikles, f.eks. inden for energiudnyttelse, ressourceoptimering, genanvendelse, vandteknologier, bioteknologi, nanoteknologi og it. Dette vil i stort omfang ske i virksomheder, teknologiske institutter og tekniske forskningscentre i de større byer. Teknologien skal afprøves i produktionen under realistiske forhold. Det kræver forsøgsproduktioner og testpladser og vil kunne foregå mange steder. Den nødvendige sammenhæng mellem teknologiudvikling, afprøvning og produktion kan benyttes til at skabe kompetencer og jobs over alt i landet. Også de eksportmuligheder, den grønne omstilling indebærer, kan indgå i en regionalpolitisk satsning.

Byerne kan beskrives som sammenhængende systemer af infrastruktur, der håndterer de forskellige flows af ressourcer, information, folk, energi, affald osv. I den bæredygtige by er byens struktur tænkt sammen med disse flows på en måde, der sikrer størst mulig effektivitet. Samtidig skal planlægningen skabe de rigtige rammer for, at virksomhederne har mulighed for at effektivisere deres ressourceforbrug og dermed både styrke deres konkurrenceevne og hensynet til miljøet. Det kan f.eks. være ved i udviklingen af industriområder at understøtte udveksling af "rest" ressourcer mellem forskellige virksomheder i såkaldte industrielle symbioser.

Hvad vil regeringen gøre?

Regeringen har i marts 2013 lanceret "Danmark i arbejde - Vækstplan for vand, bio & miljøløsninger". Det er hensigten med planen at styrke grundlaget for, at danske virksomheder får øget andel i det voksende internationale marked for vand, bio og miljøløsninger med henblik på at fastholde og skabe danske arbejdspladser. Vækstplanen indeholder initiativer inden for vandløsninger, bio-baserede løsninger, ressourceeffektivitet og affald, renluftløsninger og andre initiativer til styrkelse af grønne løsninger.

Mere genanvendelse og mindre forbrænding. Det er visionen i regeringens ressourcestrategi "Danmark uden affald," som blev offentliggjort i oktober

2013. Affald skal tænkes som en ressource, der kan bruges igen. Fremover skal vi brænde og deponere mindre affald og være bedre til at udnytte de værdier og ressourcer, der er i affaldet.

Regeringen har i december 2012 offentliggjort en Handlingsplan for klimasikring af Danmark, som peger på en række initiativer, der vil medvirke til at skabe bedre rammer for en bæredygtig, grønne og innovativ klimatilpasning.

Regeringen har i maj 2012 vedtaget en ændring af planloven, som giver kommunerne mulighed for at lokalplanlægge med det formål at sikre klimatilpasning af det pågældende lokalplanområde, herunder med henblik på at forebygge fremtidige oversvømmelser. I februar 2013 har miljøministeren offentliggjort en vejledning om "Klimatilpasningsplaner og klimalokalplaner".

Regeringen vil bidrage til at gøre klimaforandringerne mindre ved at begrænse udslippet af drivhusgasser. Vedvarende energi fra vind og biobrændstoffer skal i stigende omfang erstatte kul, olie og naturgas som energikilde. Regeringen har som mål, at Danmarks traditionelle el-forbrug til den tid skal komme fra vindkraft. Regeringen offentliggjorde i august 2013 en klimaplan, der peger frem mod målsætningen om at reducere Danmarks samlede drivhusgasudledninger med 40 pct. i 2020 i forhold til niveauet i 1990. Sammen med klimaplanen udkom et virkemiddelkatalog udarbejdet af en tværministeriel arbejdsgruppe. Virkemiddelkataloget er et oplæg til diskussion og videre forhandlinger. Ikke alle virkemidlerne er regeringens politik.

Klimaplanen viser, at det ikke er uoverkommeligt at lukke mankoen på 4 mio. ton CO₂-ækvivalent. I

© COLOURBOX

2020. Regeringen lægger i den forbindelse vægt på, at reduktionsindsatsen både skal følge et EU spor og et nationalt spor. Analyserne i Klimaplanen viser, at der er omkostningseffektive tiltag i alle sektorer. De lave reduktionsomkostninger forekommer ofte, når der samtidig opnås både reduktioner af drivhusgasser og løses andre miljøproblemer – f.eks. kvælstofudledning. Derfor er det oplagt at sammentænke klimapolitik med øvrige samfundsmål.

Integration af klimahensyn er i lyset heraf et helt grundlæggende princip for regeringens klimapolitik. En væsentlig del af klimaudfordringen vil kunne løses i takt med, at der gennemføres initiativer på andre politikområder. Dermed er det muligt at skabe synergi mellem klimapolitikken og andre politikområder. Klimaplanen lægger vægt på synergieffekt med andre sektorpolitikker inden for områderne landbrug, miljø, transport, affald og energi. Regeringen lægger stor vægt på, at klimaplanen realiseres under hensyn til sunde, offentlige finanser, forbedrede vilkår for vækst og konkurrenceevne og uden generelle forhøjelser af skatter og afgifter for erhvervslivet.

Regeringen forventer i 2013 at fremlægge en vækstplan for fødevarer, som opfølgning på vækstteam for fødevarers anbefalinger. Vækstplanen forventes bl.a. at have fokus på udvikling af en resourceeffektiv og bæredygtig fødevarereproduktion i Danmark.

Regeringen indgik i marts 2012 en energipolitisk aftale med Venstre, Dansk Folkeparti, Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti for perioden 2012-2020.

Aftalen skaber sikre rammer for Danmarks energipolitiske retning i de kommende år, ligesom aftalen tilvejebringer et grundlag for at foretage de nødvendige investeringer i vedvarende energi, energieffektivitet, energisystemet og i forskning, udvikling og demonstration af ny grøn energiteknologi. Energiaftalen har som mål at bidrage til at fremtidssikre det danske samfund ved at skabe en grøn økonomi i vækst. Aftalens initiativer peger frem mod regeringens langsigtede mål om at energiforsyningen i 2050 skal være 100 pct. baseret på vedvarende energi samtidig med, at en fortsat høj forsyningssikkerhed sikres.

Aftalen sigter også mod, at energieffektiviseringer og vedvarende energi skal gøre danske virksomheder

© COLOURBOX

der og husholdninger mindre sårbare over for de svingende og stigende priser på fossile brændsler, som den globale befolkningstilvækst og klodens svindende ressourcer skaber.

Det fremgår af aftalen, at der frem mod 2020 forventes opført nye vindmøller på land med en samlet kapacitet på 1.800 MW. I samme periode forventes nedtaget vindmøller med en kapacitet på 1.300 MW. Energiaftalen fastlægger også, at der inden 2020 skal opføres vindmøller i de kystnære områder med en samlet effekt på 500 MW.

Miljøministeren nedsatte i 2011 en arbejdsgruppe til at se på fremtidens vindmølleplanlægning. Arbejdsgruppen afrapporterede i september 2012. Størstedelen af arbejdsgruppens anbefalinger er igangsat, andre er indgået i det oplæg, som regeringen i første halvdel af 2013 har fremlagt for energiforligskredsen. I oplægget ses bl.a. på nye planlægningsredskaber mm.

Regeringen har besluttet at videreføre Vindmøllerejseholdet i Miljøministeriet til at understøtte kommunernes fortsatte arbejde med at sikre fremtidige placeringsmuligheder mv. til vindmøller.

Regeringen vil fremme anvendelsen af biogas i Danmark. Derfor er der i aftalen om den danske energipolitik 2012-2020 vedtaget en forbedret økonomisk støtte til biogas anvendt til forskellige formål bl.a. kraftvarme, opgradering til naturgasnet og transport. Som led i energiaftalen er Miljømini-

steriets Biogasrejsehold videreført til 2015 med henblik på at understøtte kommunernes arbejde, som i forbindelse med kommuneplanrevisionen i 2013 omfatter udarbejdelse af retningslinjer for beliggenheden af fælles biogasanlæg. For at sikre den fortsatte biogasudbygning frem mod 2020, er der desuden som led i energiaftalen nedsat en taskforce, som skal undersøge og understøtte konkrete biogasprojekter. Taskeforcen har hovedfokus på den konkrete indpasning af den nye biogasproduktion i energiforsyningen, herunder andelen af gassen og den hertil nødvendige infrastruktur og aftaleforhold. Målet er at sikre effektiv og hensigtsmæssig indpasning af biogas i energiforsyningen, der er i overensstemmelse med politiske mål og sigtelinjer, bl.a. at op til halvdelen af husdyrgødningen kan bioforgasses i 2020. I denne sammenhæng kan transportsektoren på sigt blive en relevant aftager.

Det er et overordnet mål for regeringen at fremme udviklingen af vedvarende energi i Danmark. Den 15. november 2012 indgik regeringen en aftale med Venstre, Dansk Folkeparti, Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti om strategi for solcelleanlæg og øvrige VE-anlæg. Aftalen blev fulgt op af en ny aftale den 11. juni 2013 med fokus på udbygningen af mindre solcelleanlæg og fælles solcelleanlæg gennem en midlertidigt forhøjet afregningssats for el fra disse anlæg frem til 2018. Regeringen ønsker med aftalen at fremme mindre solcelleanlæg, som tilsluttes i private husstande, og hvor anlæggets størrelse er dimensioneret efter husstandens elforbrug (anlæg på maks. 6 kW) eller fælles solcelleanlæg, hvor flere husstande går sammen om et større anlæg, men hvor anlægget er tilpasset forbruget i de enkelte husstande (maks. 6 kW pr. husstand). Miljøministeriet udgav i juni 2013 en ny vejledende udtalelse om opsætning af solenergianlæg, hvor kommunerne kan hente juridisk vejledning og få overblik over en række af de problemstillinger, som opstår, når kommunerne behandler sager om opsætning af solenergianlæg.

Parterne bag Energiforliget vil desuden fremme en strategisk energiplanlægning (SEP) i kommunerne. Med energiforliget er der afsat en pulje på 19 mio. kr. i 2013-2015 med det formål at fremme partnerskaber om strategisk energiplanlægning (SEP) mellem kommuner, lokale virksomheder og energiselskaber samt forbedre samspillet mellem statens, regionernes og kommunernes indsats og understøtte den kommunale planlægning og den borgernære indsats. SEP omfatter alle former

© COLOURBOX

for energiforbrug og energiforsyning inden for kommunernes geografiske område. SEP kan bl.a. ses som en systematisk samtænkning af kommunernes eksisterende opgaver på energiområdet inden for områder som energirenovering af egne bygninger, varmebesparelser, udvikling af fjernvarme - og naturgasinfrastrukturen, introduktion af nye transportformer (el-biler mv.).

Regeringen har fokus på at fremme bæredygtig mobilitet og grønnere transport. Persontransport med bil vil højst sandsynligt spille en afgørende rolle for vores mobilitet i fremtiden - uanset hvilke tiltag der laves for at fremme gang, cykling og kollektiv transport. Det skyldes, at afstandene mellem arbejde/bolig og stationer mv. i nogle dele af landet er for store til at konkurrere med biltrafikken om de daglige rejser. For at gøre transporten med personbiler mere bæredygtig er derfor iværksat en række forsøgsordninger for biler med alternative drivmidler, og regeringen har frem til 2015 afgiftsfritaget elbiler for at fremme køb af disse.

Regeringen har indgået en aftale med Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti om mere cykeltrafik. I perioden 2009-2014 er der afsat en samlet ramme på 1 mia. kr. til at styrke cyklismen. Det er især andelen af cykler, der stiger, når virksomheder er placeret i de centrale dele af en by. Faktisk udgør de cykelvenlige ture - det vil sige ture på under fem km - i mange kommuner en tredjedel af bolig-arbejdsstedstrafikken.

Miljøministeren har i samarbejde med Transportministeriet og Cyklistforbundet igangsat et projekt med overskriften "Cykler i Byen". Projektet skal stille

skarpt på, hvilke bystrukturer der sammen med sikre cykelveje kan virke fremmende for brugen af cykler til transport.

Forventninger til regionernes og kommunernes planlægning

I forbindelse med klimatilpasning er det kommunerne og staten, der har myndighedsopgaven. F.eks. skal kommunerne lave en klimatilpasningsplan. Regionernes strategier og initiativer bevæger sig på et mere overordnet niveau. Regionerne kan derfor i relevant omfang sætte fokus på klimatilpasning og ressourceeffektivitet, hvor det kan ses i sammenhæng med den regionale erhvervsudvikling.

Kommunerne skal udarbejde klimatilpasningsplaner, der indeholder en kortlægning af risikoen for oversvømmelse, og må i deres planlægning indrette bebyggelserne, så de bedst tåler det fremtidige klima. Det er aftalt mellem regeringen og KL, at klimatilpasningshandleplanen indarbejdes direkte i kommuneplan 2013 eller som et tillæg hertil.

Der er som opfølgning på aftalen om kommunernes økonomi for 2013 gennemført en række ændringer af lovgivningen, som udvider mulighederne for at medfinansiere forskellige typer klimatilpasningstiltag over spildevandstaksterne. Det er vigtigt, at nabokommuner samarbejder om planlægning for klimaforandringer. Det gælder f.eks. planlægningen for større mængder regnvand, hvor myndigheder med interesser i samme afvandingsområde kan gå sammen om en fælles planlægning. Samtidig kan kommunerne tilstræbe, at de løsninger der vælges i størst mulig grad understøtter målene om opnåelse af god økologisk tilstand i det danske vandmiljø.

Miljøministeriets rejsehold har til formål at vejlede kommuner og forsyningselskaber i arbejdet med klimatilpasning. Oplysninger og værktøjer er samlet på Miljøministeriets klimatilpasningsportal.

Regeringen forventer, at kommunerne løser opgaven med at planlægge for nye områder til vindmøller med henblik på at nå målene i energiaftalen. Regeringen forventer ligeledes, at kommunerne arbejder for en strategisk energiplanlægning. Kommunerne har ansvaret for planlægning for biogasanlæg. Det er i landdistrikterne gyllen findes, og det skaber grundlag for lokale arbejdspladser i landdistrikterne. Det er målet, at den kommunale planlægning for beliggenheden af arealer til fælles

biogasanlæg vil sikre mulighed for etablering af det fornødne antal biogasanlæg. Det giver landbrugs-erhvervet og øvrige interessenter mulighed for på et tidligt tidspunkt at orientere sig om mulighederne for en hensigtsmæssig placering.

Regeringen forventer desuden, at kommunerne gennem deres byplanlægning og byens infrastruktur understøtter lokalt erhvervsliv og bidrager til at mindske drivhusgasudledningerne og luft- og støjforureningen fra transporten, herunder fremme energi- og miljøeffektive køretøjer.

Kommunen kan fremme grønne transportformer gennem forbedret infrastruktur og fremkommelighed for cyklister, fodgængere og den kollektive trafik. Det kan bl.a. ske ved at etablere cykel- og gangstier. I de største byer kan kommuner endvidere overveje at etablere "grønne bølger" for cykler og cykelparkering. Samtidig kan kørebaner og trafiksignaler, hvor busser prioriteres frem for anden trafik, etableres de steder, hvor det er hensigtsmæssigt ud fra en samlet betragtning af hensynene til trafik, miljø og lokalt erhvervsliv. Generelt kan kommuner bidrage gennem lokalplaner til at sikre stationsnær byudvikling, og funktionsintegration, dvs. samle boliger, arbejdspladser og detailhandel. Kommunerne kan bidrage til at sikre pladsmæssige muligheder for opstilling af lade-standere til elbiler.

Byerne - på vej mod bæredygtighed

Regeringen ønsker, at byerne i Danmark er attraktive at leve i. Byer skal være bæredygtige, såvel økonomisk som socialt og miljømæssigt.

Byerne er vigtige for landets konkurrenceevne. Det gælder både de store byer, som rummer internationale erhvervsvirksomheder, uddannelsesinstitutioner, og som fungerer som transportknudepunkter og de mindre byer, som rummer mange arbejdspladser, produktion, uddannelsesinstitutioner og serviceerhverv. Alle landets byer skal være attraktive og rumme mulighed for at udvikle erhvervslivet. Det handler både om det erhvervsliv, som allerede findes i byen og nye erhvervsmæssige muligheder.

Byen skal rumme plads til mange forskellige mennesker, mange aktiviteter og oplevelser. Byerne skal tilbyde rammerne for et godt og sundt hverdagsliv og give mulighed for forskellige former for

bosætning. Det handler om åbne, grønne områder, nye oplevelser og friluftaktiviteter og nye moderne bydele med en høj social- og miljømæssig bæredygtighed, herunder ren luft og fravær af støj. En attraktiv, grøn og sund by er også med til at tiltrække virksomheder og arbejdskraft. Samtidig kan Danmark få en global førerposition og nye eksportmuligheder, hvis vi finder de løsninger der sikrer trygge, grønne, udviklende og økonomisk voksende byer.

Byerne forandres i disse år. Mens de største byer trives, har mange mindre provinsbyer i de senere år oplevet en svækkelse, også af bymidten og dens liv.

Ældre, overflødige erhvervsområder med god beliggenhed kan omdannes og fornyes, så området igen fremstår som en attraktiv ramme for etablering af nye erhverv og ny beboelse. Hermed undgås en udhuling af byerne. Det er vigtigt i fremtiden at være opmærksom på muligheden for at omdanne, modernisere og udvikle byerne og sikre arealer i byernes omgivelser til formål, som f.eks. naturområder, bynær skov, åbne landskaber og friluftsoplevelser. De omkringliggende naturområder samt byens samlede grønne struktur, herunder bynær skovrejsning, er endvidere med til at binde CO₂.

Hvad vil regeringen gøre?

Regeringen vil udvikle en ny national, social og grøn bæredygtig bypolitik.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter uddeler hvert år støtte til, at kommuner kan gennemføre områdefornyelse. Områdefornyelse sætter fokus på et særligt udvalgt, afgrænset byområde, der har en bred vifte af udfordringer. Formålet med indsatsen er i samarbejdet med lokalområdet at sætte en positiv udvikling i gang - både fysisk, socialt, kulturelt og miljømæssigt - og derved forbedre rammerne for det lokale byliv, og gøre byområderne attraktive for bosætning og styrker grundlaget for private investeringer. Områdefornyelsen planlægges og gennemføres lokalt i kommunerne i snævert samarbejde med borgere og beboere. Det skal sikre, at det lokale engagement og ejerskab til kvarteret styrkes, og at udviklingen i området fortsætter, når projektperioden er forbi.

Kommuner kan søge om støtte til områdefornyelse i nedslidte byområder i større og mindre byer samt nyere boligområder med store sociale

© COLOURBOX

problemer. Støtten kan bruges til at forny gader og veje, torve og pladser og til at sætte sociale eller kulturelle aktiviteter i gang. Desuden kan kommunerne få støtte til planlægning, udredning og organisering i forbindelse med omdannelse af ældre erhvervs- og havneområder.

Kulturministeren samarbejder med sine ministerkolleger om at offentliggøre en ny arkitekturpolitik, der skal afløse den nuværende "Arkitekturturnation Danmark" fra 2007. Den nye arkitekturpolitik vil udstikke de politiske visioner for, hvad det byggede miljø kan bidrage med i forhold til kvalitet, udvikling og vækst for samfundet, den enkelte borger og arkitekturhvervet. Mennesket i centrum og bæredygtighed vil være centrale elementer i den kommende arkitekturpolitik, der vil komme til at indeholde tydelige grønne elementer og bl.a. sætte fokus på bæredygtig by- og landskabsudvikling. Den vil også sætte fokus på betydningen af, at kommunerne som både plan- og byggemyndighed tænker arkitekturpolitiske temaer ind i deres udvikling. Den nye arkitekturpolitik er planlagt til at kunne præsenteres i marts 2014.

Kulturministeren har fra 2014 indgået en kulturaftale med Bornholm og planlægger i det kommende år at indgå seks flerårige, frivillige kulturaftaler med grupper af kommuner, hvor kulturen indgår som et strategisk aktiv i forhold til at skabe udvikling og samarbejde i alle egne af landet.

Miljøministeren har i 2012 og 2013 afsluttet ni byprojekter i samarbejde med en række aktører: 1) Forstædernes Tænketaank, 2) Byliv der betaler sig, 3) Bæredygtige bebyggelser, 4) Bæredygtige lokalplaner 5) Planlægning for fremtidens erhverv,

6) Bedre grønne oplevelser, 7) Bevægelse i alle planer, 8) Regnvand i haver og parker og 9) Hvad vil provinsbyerne? Projekterne har alle til formål at fremme kommunernes planlægning for bæredygtige byer, som giver gode rammer for hverdagslivet og gode rammer for erhvervslivets udvikling. Miljøministeriet vil søge partnerskaber til at arbejde videre med projekter, der udvikler såvel viden som praksis vedr. bæredygtig byplanlægning. I 2013 blev der således afholdt en række workshops, et Copenhagen Urban Futures Forum med international deltagelse samt 3 seminarer for kommuner om strategisk byledelse og bæredygtig byplanlægning.

Dansk Arkitektur Center gennemfører i 2014 et større samarbejdsprojekt for Miljøministeriet, Kulturministeriet, Erhvervs- og Vækstministeriet, Klima-, Energi- og Bygningsministeriet og Realдания med en række kommuner og private parter som deltagere under titlen Danmark 2050. Dette projekt har bl.a. til formål at understøtte debatten om fremtidens byer og kommunernes planlægning i lyset af en række nationale udviklingsscenerier frem mod år 2050.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har nedsat Tænketaenken "2025 BYEN - Fællesskabet og det gode liv", der skal sætte fokus på og skabe debat om, hvordan vi bibeholder, udvikler og styrker den danske tradition for fokus på fællesskabet i udviklingen af vores byer. Dette er for at sikre en udvikling, der er på forkant med og understøtter fremtidens bypolitiske udfordringer og løsninger, som sætter byens borgere og fællesskabet i centrum.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har i samarbejde med Aarhus Universitet oprettet et "smart city" netværk, der bl.a. skal bidrage til den strategiske digitale byudvikling ved at sætte fokus på "smart cities" og undersøge dets potentiale. Netværket har særligt fokus på, hvordan vi kan understøtte borgernes oplevelse af og inddragelse i udviklingen af den smarte by.

Miljøministeriet har sammen med Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, kommunerne og andre interessenter taget initiativ til at undersøge, hvordan planlægningen for erhverv kan tænkes sammen med bæredygtighed og bykvalitet. Det er bl.a. et mål at udvikle planlægningsværktøjer, som kommunerne kan anvende til at udvikle de ældre erhvervsområder, og hvordan virksomheder kan placeres i bykerne.

Miljøministeren vil i gennemgangen af den kommunale planlægning være opmærksom på, i hvilket omfang kommuneplanernes udlæg af areal til byformål understøtter økonomisk vækst, bæredygtig byudvikling, og at det sker på en måde, som sikrer en klar grænse mellem byen og det åbne land.

Forventninger til kommunernes planlægning

Regeringen forventer, at kommunerne medvirker til at udvikle byerne på en bæredygtig måde, som samtidig sikrer de bedst mulige rammer for erhvervsudvikling.

Ældre og nedslidte by- og erhvervsområder kan fornyes eller omdannes. Nuværende byarealer kan genbruges, så der skabes attraktive byer med gode rammer for både erhvervsliv og befolkning. Ved omdannelse og udvikling af eksisterende byområder kan eksisterende bevaringsværdier i områderne med fordel genanvendes, fx bevaringsværdige bygninger og bystrukturer, og dermed give områderne kvalitet og diversitet.

Regeringen forventer, at kommunerne sætter fokus på at skabe nye grønne og blå oplevelser i byerne. Planlægning af byens rum kan også skabe steder og forløb i byen, der indbyder til aktiv leg og idræt for både børn og voksne.

Efter genindførelsen af tilskudsordningen til offentlig bynær skovrejsning kan kommuner og andre offentlige myndigheder igen få halveret udgiften til at plante skov.

Regeringen forventer, at kommunerne medvirker til at sikre den klare grænse mellem byerne og det

© COLOURBOX

åbne land. Byerne skal som hovedregel vokse inde fra og ud. Regeringen opfordrer desuden kommunerne til at arbejde for, at byerne moderniseres og genanvender tidligere byområder, så byerne ikke udhules, og tempoet i væksten af byernes areal falder.

Regeringen forventer, at kommunerne med den fysiske planlægning søger at fremme udviklingen af levende bymidter, socialt alsidige boligkvarterer med en varieret boligsammensætning, så vi også i fremtiden har gode butiksmiljøer, levende og velfungerende byer spredt over hele landet.

Regeringen forventer endvidere, at kommunerne bruger den fysiske planlægning til at understøtte fodgængere, cykler, kollektiv trafik og miljø- og energieffektive køretøjer og derved bidrager til at reducere drivhusgasudledningerne og medvirke til ren luft og mindre støj i byerne.

Udviklingen i hovedstadsområdet

Vækst i hele landet er en hovedprioritet for regeringen. Danmarks hovedstad spiller en vigtig rolle for væksten. Derfor er det vigtigt med gode rammer for udvikling i hovedstadsområdet.

En god tilgængelighed for personer og gods, også internationalt, og en god geografisk mobilitet internt i hovedstadsområdet er vigtige forudsætninger for vækst. Trafikforbindelserne skal derfor være velfungerende.

Regeringen ønsker en hovedstad, der samtidig er grøn. Et rent og sundt miljø, en mangfoldig natur, livskvalitet og udfoldelsesmuligheder i fritiden er vigtige for trivsel og folkesundhed, og er samtidig forhold der styrker hovedstadens attraktivitet. Den fysiske planlægning i hovedstadsområdet skal derfor bidrage til denne helhed.

Hvad vil regeringen gøre?

Regeringen vil i samspil med relevante parter udarbejde en hovedstadsstrategi.

Regeringen ønsker at bevare Kastrup Lufthavn som et centralt knudepunkt for lufttrafikken og vil analysere muligheden for at tage initiativer, der fremmer dette mål mest muligt.

Regeringen har for at styrke konkurrencekraften i området indgået flere nye trafik aftaler med par-

© Henrik Schurmann

terne i Folketinget, som indebærer udbygning af den trafikale infrastruktur i hovedstadsområdet:

- Med anlæg af den ny bane mellem København og Ringsted via Køge styrkes togtrafikken mellem landsdelene. Med Finansloven 2013 er det desuden aftalt at elektrificere banestrækningen Køge-Næstved, når den nye jernbane mellem København og Ringsted åbner.
- Med Cityringen, som forventes at åbne i 2018, får metroen og den interne kollektive trafik i hele hovedstadsområdet et markant løft.
- Regeringen har indgået en principaftale med Region Hovedstaden og de 10 kommuner i Ringbysamarbejdet om anlæg og drift af en letbane på Ring 3 fra Lundtofte i nord til Ishøj i syd.
- Med trafik aftalen fra 20. juni 2012 mellem regeringen og Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og De Konservative er der afsat et statsligt bidrag til etablering af en ny metro linje til Nordhavn. I en anden trafik aftale fra 12. juni 2012 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Enhedslisten, indgår det, at der iværksættes en analyse af et sammenhængende kollektivt trafiknet i hovedstadsområdet med fokus på nye trafik knudepunkter samt en analyse af mulige metro- og letbanebygninger.
- Udbygning af cykelstier, herunder "supercykelstier", spiller en vigtig rolle i de trafik aftaler, som regeringen har indgået.
- Regeringen gennemfører strategiske analyser af bl.a. en mulig fremtidig udbygning af den trafikale infrastruktur i hovedstadsområdet.

Trængselskommissionen offentliggjorde i september 2013 betænkningen 'Mobilitet og fremkom-

melighed i hovedstaden'. Trængselskommissionen anbefalede i den forbindelse en række tiltag til reduktion af trængsel i hovedstadsområdet og modernisering af transportinfrastrukturen i de indre bydele, ringbyen, de store transportkorridorer samt det øvrige regionale opland. Samlet set anbefalede Trængselskommissionen investeringer for 32-42 mia. kr., hvoraf ca. 75 pct. vedrørte projekter til styrkelse af den kollektive trafik og cyklisme.

Regeringen har offentliggjort en revideret Fingerplan. Regeringen lægger vægt på, at hovedstadskommunerne har et opdateret overordnet grundlag for deres planlægning af byudvikling og rekreative hensyn. Fingerplan 2013 sikrer et grønne hovedstadsområde med plads til klimatilpasning og et alsidigt udbud af byudviklings- og byomdannelsemuligheder og rummer en strategi for lokalisering af moderne boliger og erhverv i forhold til den overordnede trafikale infrastruktur.

Forventninger til regionernes og kommunernes planlægning

Regeringen forventer, at kommunerne i hovedstadsområdet arbejder aktivt for, at Fingerplanens grønne kiler kan udnyttes til friluftsmål, og at der bliver skabt adgang til disse på tværs af kommunegrænserne. Hovedstadsområdets grønne kiler skal fortsat bidrage til bedre luftkvalitet og nem adgang til store sammenhængende fritidsområder i nær kontakt med bykvartererne.

Kommunerne skal vurdere, om Fingerplanens grønne kiler og grønne bykiler bør indgå i deres klimatilpasningsplan. Er det tilfældet, skal strategien udformes, så anvendelsen til klimatilpasning i videst muligt omfang bidrager til at styrke de grønne områders rekreative kvaliteter.

Regioner kan i relevant omfang understøtte Fingerplanens strategier for erhvervs- og boliglokalisering, udbygning af de grønne kiler og grønne bykiler samt for udbygning af regionalt sammenhængende stier.

Regeringen forventer, at kommunerne prioriterer byomdannelse og planlægning af de stationsnære områder og mindsker etableringen af byer på bar mark.

Regeringen forventer, at kommunerne giver mulighed for en trafikalt velfungerende hovedstad: kollektiv transport, flere cyklende, flere fodgængere og bedre parkeringsfaciliteter ved stationerne.

Der skal sættes fokus på at håndtere klima- og miljøudfordringerne og undgå trængsel i hovedstadsområdet.

Landdistrikter i udvikling

Stadig flere danskere flytter fra land til by. Der er tale om en omstilling af det danske samfund, der rejser spørgsmål vedrørende velfærd, tryghed og sammenhængskraft – særligt for de borgere, der bor i landdistrikterne.

På trods af udfordringerne er der også mange muligheder og ressourcer i landdistrikterne. Der er en unik natur, iværksætterånd, virkelyst og fællesskab. Der er mange ildsjæle, som på daglig basis gør en reel forskel.

Samtidig er de fleste danskere tilfredse med tilværelsen – hvad enten de bor i byerne eller på landet. De der vælger at bosætte sig og leve på landet, fremhæver selv værdier som lokalt fællesskab, identitet og nærhed til naturen. Det er værdier, som vi skal værne om.

Det forudsætter, at der er levende byer, adgang til grønne arealer, smukke landskaber og friluftskvaliteter. Naturen og kulturmiljøet kan i højere grad bruges til at gøre byerne attraktive for nye beboere og bidrage til erhvervsmæssig udvikling bl.a. af friluftsliv og turisme. Det handler om udnyttelse af stedbundne kvaliteter til lokal erhvervs-, beskæftigelses- og boligudvikling, herunder en udvikling af stedbunden kulturturisme og en styrket indsats for grøn naturturisme. Udbygningen af hastigheden i de digitale net i yderområderne kan styrke mulighederne for erhverv.

© COLOURBOX

Naturen kan i højere grad bruges til at udvikle friluftsliv og turisme. Regeringen vil til erhvervs-mæssig brug på markedsvilkår under forudsætning af, at naturbeskyttelsen ikke sættes over styr, lade statsejede naturarealer indgå i initiativer, der kan understøtte en aktiv fremme af turisme. Eksempler på nye initiativer kan være udvikling af stedbunden turisme samt en styrket indsats for grøn naturturisme. Cold Hawaii i Klitmøller i Thy og "Sort Sol" i Tønderområdet viser mulighederne. Sådanne initiativer kan også understøtte en udvikling af de lokale samfund i yderområderne, herunder på landets mange mindre øer.

Hvad vil regeringen gøre?

Regeringen tager en række væsentlige initiativer, som har direkte betydning for landdistrikterne. Det er initiativer vedrørende jobskabelse og grøn omstilling.

Regeringen har indgået aftale om "Vækstplan DK - Stærke virksomheder, flere job", som indeholder en landdistriktspakke, der forbedrer produktiviteten og konkurrenceevnen samt øger den private beskæftigelse.

I den kommende tid vil regeringen særligt sætte ind på en række områder. Som led i Vækstplanen er der afsat i alt 400 mio. kr. til istandsættelse og nedrivning af faldefærdige boliger beliggende i byer under 3.000 indbyggere og i landdistrikter. Midlerne fordeles med 200 mio. kr. i årene 2014 og 2015. Udmøntningen ligger i forlængelse af og understøtter den ændring af byfornyelsesloven, som er trådt i kraft den 1. januar 2013. Hovedformålet med ændringen var netop en fokuseret indsats i de små byer og landdistrikter.

Regeringen vil arbejde for, at der opnås den størst mulige samfundsmæssige nytte af de omfattende investeringer, som den kommende Femern Bælt-forbindelse giver.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter vil fortsætte arbejdet med at få fokus på landdistriktspolitikken, ikke mindst kommunalt. Regeringen har eksempelvis etableret en internetportal til viden om landdistrikterne og nedsat et rejsehold, der skal indsamle og formidle viden og erfaringer.

Regeringen vil skabe bedre mulighederne for jobskabelse og bosætning i de mindre byer og i landdistrikterne. Folketinget har derfor i april 2013 vedtaget en modernisering af planloven, som

giver kommunerne nye muligheder for i vanskeligt stillede landdistrikter at tillade opførelse af nye helårsboliger i tilknytning til landsbyer samt til ændret anvendelse af eksisterende tiloversblevne bygninger til indretning af enten helårsboliger eller erhvervsvirksomheder. Der gives også bedre mulighed for, at erhvervsvirksomheder i landzone kan udvides. Regeringen vil med moderniseringen ligeledes værne om en detailhandelsstruktur, hvor alle har god adgang til indkøbsmuligheder. Med ændringen lempes landzonereglerne tillige i forhold til opsætning af antenner til mobilkommunikation på eksisterende master, siloer og høje skorstene.

Regeringen har som målsætning, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til en downloadhastighed på mindst 100 Mbit/s og en uploadhastighed på 30 Mbit/s i 2020, uanset hvor man bor. Regeringen har i marts 2013 lanceret et udspil, som bl.a. giver kommunerne nye muligheder til at forbedre den digitale infrastruktur. Konkret gives der friere rammer for kommunernes udlejning af master, så kommuner i tyndt befolkede områder kan stille grunde og master til rådighed uden beregning, og det præciseres, hvordan kommuner kan stille dækningskrav i lokalområder, hvor markedet ikke dækker tilstrækkeligt, når kommunerne køber ind.

Samlet har regeringen fremsat 22 initiativer, som skal bidrage til god bredbånds- og mobildækning i hele landet, uanset hvor man bor. For at forbedre udrulningen af bredbåndsinfrastruktur har regeringen endvidere stillet dækningskrav i forbindelse med 800 MHz-auktion. Dækningskravet vil bidrage til, at 99,8 pct. af alle husstande, virksomheder og sommerhuse i 207 postnumre senest i 2015 vil

© COLOURBOX

kunne få adgang til mobilbredbånd med en oplevet hastighed på minimum 10 Mbit/s.

Regeringen har desuden fokus på udfordringerne vedrørende vanskeligt omsættelige helårsboliger. Regeringen har med et bredt folketingsflertal gennemført en ændring af boligreguleringsloven, der tydeliggør kommunernes mulighed for, inden for rammerne af gældende lovgivning og planlægning, at tillade, at boligerne benyttes som fritidsboliger med ret til at vende tilbage til helårsstatus. Indsatsen skal ses i sammenhæng med Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters fokuserede indsats i de små byer og landdistrikter, og indsats over for udlejer der spekulerer i udlejning af dårlige boliger i disse områder.

De regionale vækstfora skal sikre, at mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne under ét skal komme yderområderne til gavn i perioden 2007-2013.

For EU-budgetperioden 2014-2020 forhandles i EU-regi et nyt regelgrundlag for såvel Landdistriktsprogrammet, Hav- og Fiskerifonden, Regionalfonden og Socialfonden. Regeringen vil i dialog med en bred kreds af interessenter udarbejde nye operationelle programmer for hver fond samt indgå en partnerskabsaftale med EU-Kommissionen om den overordnede anvendelse af midler fra alle fire EU-fonde.

Regeringen vil desuden fortsat målrette midlerne under landdistriktspuljen til projekter, der har potentiale til at skabe vækst og arbejdspladser i landets yderområder.

Regeringen vil fremlægge en vækstplan for dansk turisme og oplevelsesøkonomi. Vækstplanen fokuserer bl.a. på at udvikle kyst og naturturismen og kulturturismen i Danmark, som bidrager til at skabe vækst og beskæftigelse i landdistrikterne.

Kulturministeren og ministeren for By, Bolig og Landdistrikter gennemførte i 2013 sidste del af satsningen KulturDanmark, der sætter fokus på kulturens potentiale i Danmark. Igennem en række inspirationsmøder i hele landet blev det debatteret, hvordan de enkelte regioners kulturressourcer kan være med til at skabe udvikling, engagement og fællesskab i et område. Som afslutning på møderækken har kulturministeren nedsat fem tværgående arbejdsgrupper, der i oktober 2013 afleverede deres indspil til ministeren inden for følgende emner: Børn og unges møde med kunst og kultur,

talentudvikling blandt børn og unge, folkeoplysning og foreningers rolle, tværgående samarbejde og synliggørelse af kunst og kultur.

Miljøministeriet har taget initiativ til en national friluftspolitik som en fælles ramme og retning for udviklingen af friluftslivet og friluftslivets samspil med andre områder. Mere end 350 ildsjæle, foreninger, virksomheder m.fl. bidrog på en konference i november 2012 til at formulere en række friluftspolitiske pejlemærker, som mere end 125 personer siden har arbejdet videre med. Miljøministeren forventer på baggrund af denne proces at forelægge en friluftspolitisk redegørelse for Folketingets Miljøudvalg i løbet af 2014.

Miljøministeriet forventer sammen med Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter og kommunerne at igangsætte et projekt, hvor der ses nærmere på udviklingen af stedbundne potentialer i mindre samfund, landsbyer og på de små øer.

Med oprettelse af nationalparkerne er der skabt grundlag for at understøtte f.eks. natur, friluftsliv og turisme. For hver nationalpark oprettes en fond, der ledes af en bestyrelse. Bestyrelsen skal udarbejde en nationalparkplan, der bl.a. redegør for nationalparkens potentielle udviklingsmuligheder for friluftsliv og erhverv. Nationalparkbestyrelsen kan herigennem understøtte konkrete projekter i tilknytning til stedbundne naturrelaterede potentialer og derigennem skabe vækst i lokalsamfundet. Regeringen har afsat midler på finansloven til nationalparkbestyrelsernes arbejde.

Forventninger til kommunernes planlægning

Kommunen har mulighed for at udarbejde en strategi for bevaring og udvikling af stedbundne potentialer, udarbejde en helhedsplan for de fysiske strukturer, der er nødvendige for udnyttelsen af potentialerne og inddrage de stedbundne potentialer i kommunens øvrige planlægning og aktiviteter.

Kommuneplanlægningen kan understøtte udvikling i landdistrikterne og tage stilling til, hvilken funktion landdistrikterne i netop deres kommune skal have i fremtiden. Der kan i områder med tilbagegang blive brug for at prioritere samarbejdet mellem landsbyer mv. En lokal arkitekturpolitik kan med fordel supplere kommuneplanlægningen, når det gælder om at sikre landdistrikternes kvaliteter og udvikling, herunder sammenhængen mellem bebyggelse og landskabet.

Det åbne land

Det er regeringens politik, at der i det åbne land skal være plads til både beskyttelse, hvor de unikke værdier i landskab, natur, kulturmiljø og vand sikres, og til benyttelse, hvor beboelse, friluftsliv og udvikling i jordbrugserhvervene understøttes.

Den danske natur skal være varieret og mangfoldig. Vi skal leve op til EU-forpligtelser og internationale aftaler om at beskytte og genoprette naturen samt sikre god tilstand i vandmiljøet. Det skal sikres, at naturoplevelser er tilgængelige for alle både til hverdag og i ferier. Gode adgangsforhold til naturområderne og landskabet er centralt for oplevelser i det åbne land. Det gælder ikke mindst de danske kystlandskaber, som rummer særlige oplevelser og muligheder for mange forskellige friluftaktiviteter, og som både beboere og turister sætter pris på.

Samtidig indeholder det åbne land en forudsætning for produktion af landbrugsvarer, for indvinding af råstoffer, for skovbrug, for produktion af grøn energi og for turisme.

For regeringen er det vigtigt, at det åbne land betragtes i et helhedsperspektiv. Der skal være en klar grænse mellem de bymæssige områder og de områder, hvor der er åbent landskab.

Regeringen ønsker et fokus på muligheden for at sikre og skabe offentlig adgang i natur- og landskabsarealer. På den måde bliver natur- og landskabsområder tilgængelige for beboere og turister og kan medvirke til at fremme friluftsliv og rekreation.

Miljøministeren offentliggjorde i december 2011 de statslige Natura 2000 planer, som fastsætter mål og bindende retningslinjer for bl.a. kommunalbestyrelsernes indsats i habitat- og fuglebeskyttelsesområderne i årene fremover. Planerne skal sikre, at der iværksættes en prioriteret, aktiv indsats, der bidrager til at nå målet om en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for.

Efter EUs vandrammedirektiv skal Danmark tillige udarbejde vandplaner til opnåelse af god tilstand i de danske vandområder. Miljøministeren har indgået en aftale med KL om, at der frem til 2015 skal gennemføres en betydelig indsats i kommunerne

© Henrik Schurmann

med henblik på at forbedre vand- og naturkvaliteten.

Hvad vil regeringen gøre?

I april 2013 modtog regeringen slutrapporten fra Natur- og Landbrugskommissionen, der har haft et år til at finde ud af, hvordan vi både får mere og rigere natur i Danmark og et mere indbringende landbrug med arbejdspladser og sunde fødevarer.

Med Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger er grundlaget for fremtidens natur- og landbrugspolitik skabt. Samtidig skal anbefalingerne diskuteres med danskerne. For at kunne føre nogle af de 44 anbefalinger fra kommissionen ud i livet vil regeringen arbejde videre med et nyt grønt danmarkskort i samarbejde med kommuner og interesseorganisationer. Hvis vi for alvor skal vende udviklingen mod mere og bedre natur, er der brug for, at alle indsatser trækker i samme retning - statens, kommunernes og privates. Naturplan Danmark skal indeholde et grønt naturnetværk, herunder kortlægning af eksisterende og planlagte indsatser på naturområdet. Planen skal udgøre en strategisk ramme for prioritering af tilskud og regulering, der kan bidrage til mere sammenhængende natur og fortsat implementering af direktivforpligtelser på naturområdet. Formålet er bl.a. målretning af indsatser, bedre udnyttelse af synergieffekter og en omkostningseffektiv prioritering af indsatser.

Regeringen har sikret bedre adgang til naturen overalt i Danmark ved at give befolkningen adgang til randzoner langs søer og åbne vandløb i landzone, når randzonerne er overgået til en tilstand af natur.

Mere og bedre natur, der tidligere har været landbrug, flere våde enge og mere skov bidrager tillige til øget lagring af kulstof i jord og dermed mindre udledning af klimagasser.

Miljøministeriet vil arbejde for at iværksætte et samarbejdsprojekt i dialog med interessenter om udvikling af kystnærhedszonens landskabs og naturpotentialer. Hvis der er mulighed for at iværksætte projektet, er dets formål at skabe grundlag for initiativer, der udvikler landskabs- og naturpotentialerne i kystnærhedszonen med fokus på rigere natur, mere landskab, bedre adgang til natur- og landskabsområder og skabe grundlag for turisme (vækst og arbejdspladser).

Miljøministeriet og Realdania har gennemført et udviklingsprojekt om biogasanlæg, arkitektur og landskab, hvor der er udarbejdet konkrete løsninger på, hvordan landskabet kan tilføjes en ny bygningstypologi, som på kvalificeret vis kan indpasse bæredygtige energianlæg i det åbne land. Projektet er afsluttet og offentliggjort i april 2013

Forventninger til kommunernes planlægning

Der skal planlægges for et ressourceeffektivt og grønt landbrug og for et landbrug i vækst og udvikling. Landbruget, skovbruget, gartnerierne og muligheden for at udvikle disse virksomheder skal indgå i den samlede afvejning af interesserne i det åbne land, herunder respektere vore EU-retlige forpligtelser til at beskytte Natura 2000-områderne, og sikre at landbrugets store anlæg og bygninger indpasses i landskabet.

Der er brug for en sammenhængende landbrugsplanlægning, hvor der findes plads til store husdyrbrug og fælles biogasanlæg, ligesom der skal sikres tilstrækkeligt areal til et økonomisk bæredygtigt landbrug.

Beskyttelsen af naturområder, vandmiljø, landskaber, kulturhistorie og drikkevand skal sikres gennem kommunernes planlægning, hvor hensynet til vore internationale forpligtelser skal integreres. Der skal gennemføres en indsats, der forbedrer vandkvaliteten. Der skal planlægges for et mere varieret landskab med sammenhængende naturområder, så dyr og planter kan sprede sig. Det kan bl.a. ske ved at binde søer, overdrev, moser, enge og skov sammen med grønne korridorer eller lade områderne indgå i større sammenhængende områder. Planlægningen skal gøre Danmarks natur mere robust over for følgerne af klimaændringer,

ligesom planlægningen skal bidrage til opfyldelsen af vand- og Natura 2000-planer og 2020-målet om at stoppe tabet af biodiversitet.

Regeringen forventer, at kommunerne gennem kommuneplanlægningen understøtter arbejdet med at beskytte og forvalte Natura 2000-områderne og realisere Natura 2000-planerne og at kommuneplanlægningen understøtter målene om god tilstand i vandmiljøet og realisering af vandplanerne.

Regeringen forventer, at kommunerne gennem kommuneplanlægningen understøtter arbejdet med at beskytte og forvalte de værdifulde landskaber. For at undgå, at vores værdifulde landskaber fragmenteres, skal kommunerne i deres planlægning også udpege større, sammenhængende landskaber, bl.a. som grundlag for at lave landskabsforbedrende tiltag i de potentielt værdifulde landskaber.

Naturen og landskabets tilgængelighed for beboere og turister er fortsat vigtig. Det handler blandt andet om at sikre og udbygge muligheden for adgang for gående, cyklister og ryttere.

De åbne kyster skal friholdes som væsentlige natur- og landskabsressourcer og som attraktive kvaliteter til brug for rekreative formål og for en fremtidig turisme. Kystnærhedszonen er en planlægningszone. Ny bebyggelse skal indpasses, hvor de ikke forringer oplevelsen af kystlandskabet.

Kommunerne skal i deres fysiske planlægning tage hensyn til Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) samt indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse områder. Disse arealer skal så vidt muligt friholdes for udlæg af arealer til byudvikling og anden ændret arealanvendelse. Der kan dog placeres boliger og visse typer af virksomheder og anlæg i OSD og indvindingsoplande, herunder Nitratfølsomme Indvindingsområder (NFI), hvis grundvandet i området er kortlagt, og der er tilstrækkeligt redegjort for både planbehov og grundvandsbeskyttelse.

Planlægningen skal medvirke til at sikre arealer til udvikling både i byerne og på landet. Kommunerne kan i højere grad tænke landskabs- og naturforbedringer, kulturmiljøværdier, arkitektur og adgangsmuligheder ind i vilkår for tilladelse til forandringer af det åbne land, også i byudviklingen, så tab af landskab og natur bliver kompenseret.

Regeringens Danmarksbillede

Udviklingen i Danmark præges i disse år af en række tydelige tendenser. Vi er blevet flere i landet gennem de seneste 10 år. Væksten i folketallet har været størst på Sjælland og i Østjylland, mindre i de områder, hvor de mellemstore byer er og med et fald i mange af de områder, hvor der er mindre byer. Vi samler os i storbyerne. De største byer vokser hurtigere end resten af landet, mens antallet af beboere i landdistrikterne falder.

Koncentrationen af befolkningen kan ses som et resultat af to processer. Dels flytter mange unge til de store uddannelsesbyer, dels flytter en del unge børnefamilier fra byerne til byernes forstads- og omegnskommuner. De to processer giver tilsammen den forholdsvis kraftige befolkningsudvikling i storbyregionerne.

Videnøkonomien indebærer også en tendens til, at arbejdspladserne koncentrerer sig om storbyregionerne. Den voksende brug af arbejdskraft med langvarig uddannelse i både industri, konsulenttjenester og service bidrager til at koncentrere jobs i byer med videregående uddannelsesinstitutioner, hvor tilgangen af den efterspurgte arbejdskraft er rigelig.

Tendensen til koncentration af befolkning og arbejdspladser i de større bysamfund giver nye muligheder og nye udfordringer, som skal mødes af den fysiske planlægning. Det handler om udviklingen af vores byer, om placering af boliger, arbejdspladser, service og institutioner.

Udviklingen i befolkning, beskæftigelse og erhverv tegner tilsammen fremtidens Danmarksbillede.

De forskellige typer af områder præges af forskellig udvikling og rummer forskellige udfordringer. Kommunerne kan i deres planlægning skabe de fysiske rammer, som kan bidrage til at realisere de forskellige lokale udviklingsmuligheder.

De danske byer er centre for deres opland og afgørende for frembringelsen af innovation og produktion. Byer med forskellig størrelse har forskellige opgaver i den danske og internationale arbejdsdeling fra millionbyen København til lokale service- og produktionscentre.

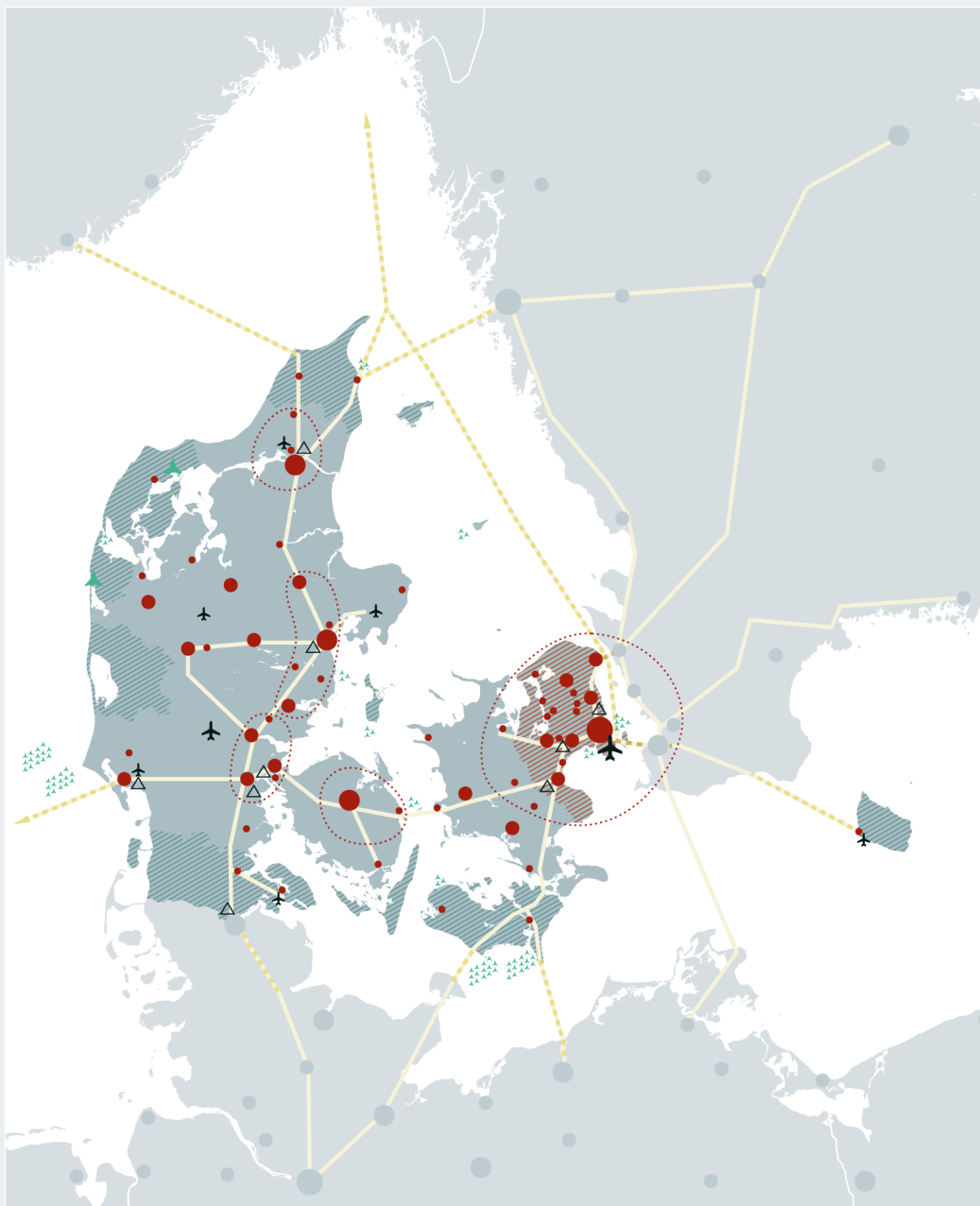
Det overordnede trafiknet sikrer den indre fysiske og funktionelle sammenhæng i Danmark og kobler landet på de europæiske trafikakser.

Den vedvarende energi, både vindmøller, biomasseanlæg og andre kilder, er et afgørende element i den grønne omstilling af landet. Samarbejdet over grænserne, både kontinentalt i EU og lokalt til de nærmeste kommunale og regionale naboer, udvikles, og vil med tiden nedbryde de barrierer som grænserne i dag udgør.

Beskyttelsen af naturen med dens flora og fauna og af kysterne og andre landskaber er veludviklet. Fredede områder, beskyttet naturområder, fredskov, vandplaner og Natura 2000-planer bidrager hertil. Grundvandet sikres bl.a. gennem udpegning af områder med særlige drikkevandsinteresser.

Regeringen har som mål at skabe udvikling, dynamik og vækst i hele landet. Regeringen har derfor besluttet at foretage en grøn omstilling af landet, som skal sikre, at der kan være vækst og beskæftigelse samtidig med, at der er bevidsthed om ressourceforbrug og miljøbelastning.

Med Regeringens Danmarksbillede tegnes et kort, der viser de overordnede strukturer i landet. Det handler om byer med mere end 10.000 indbyggere, de nationale testmøllecentre for vindmøller, vindmølleparker til havs, lufthavne, større gods-transportcentre, vigtige transportruter, væsentlige internationale forbindelser og storbyregioner, småregionerne og hovedstadsområdet.

● (Large Red)	Byer +500.000 indbyggere	✈ ✈ ✈	Lufthavne, internationale/nationale
● (Medium Red)	Byer +100.000 indbyggere	△	Større godstransportcentre
● (Small Red)	Byer 30.000 - 100.000 indbyggere	— (Yellow)	Vigtige transportruter
● (Very Small Red)	Byer 10.000 - 30.000 indbyggere	— (Dashed Yellow)	Vigtige internationale forbindelser
▲ (Green)	Nationalt testmøllecenter	▨ (Red/White)	Hovedstadsområdet
⚙️ (Green)	Vindmølleparker til havs	▨ (Blue/White)	Småbyregioner
		⊙ (Red Dotted)	Storbyregioner

Grafik: BM Arkitekter

FIGUR 1A
REGERINGENS DANMARKSBILLEDE